

بررسی عوامل موثر بر دیپلماسی اقتصادی در ورزش کشور

علیرضا زارع^۱

بهزاد ایزدی^۲

دنی راشر^۳

جیف دیکسون^۴

10.22034/ssvs.2022.2203.2573

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۱۱/۲

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۱/۲۳

هدف این پژوهش، بررسی عوامل موثر بر دیپلماسی اقتصادی در ورزش کشور بود. روش پژوهش، مطالعه موردی کیفی و مشارکت‌کنندگان مدیران ورزشی کشور بودند. با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند و تکنیک اشباع نظری، آگاهی‌دهندگان کلیدی (شامل ۱۳ نفر) برای شناسایی چارچوب مدل دیپلماسی اقتصادی انتخاب شدند و با آنها مصاحبه گردید. ابزار مورد استفاده برای شناسایی عوامل مدل دیپلماسی اقتصادی، مصاحبه نیمه‌ساختمند (با گروه‌های کانونی) و مطالعه اسناد بود. برای تأمین روایی و پایایی مطالعه از روش ارزیابی لینکلن و گوبا استفاده شد. مدل پارادایمی این پژوهش بر اساس الگوی پارادایمی استراوس و کوربین طراحی گردید. در این پژوهش سه مقوله کمک‌های بین‌المللی، حقوق بین‌المللی و محبوبیت ورزش هستند که می‌توانند بر توسعه دیپلماسی اقتصادی تأثیر گذارد. توسعه زیر ساخت‌های ورزشی، توسعه گردشگر ورزشی، ترانسفر بازیکنان و مربیان میزبانی رویدادهای ورزشی، عوامل اصلی زمینه‌ای هستند و دو مقوله عوامل تحریم‌ها و عوامل عدم فضای باز اقتصادی به‌عنوان مقوله‌های مداخله‌گر در نظر گرفته شده‌اند. مقوله محوری حاصل از شرایط علی، فرهنگ و تصویر ملی، تغیرات محیط جهانی، عوامل ساختاری و تعامل‌گرایی در نظر گرفته شده است. همچنین پژوهشگر با توجه به مجموعه مفاهیمی که از لا به لای مصاحبه‌ها و کدهای نهایی استخراج شده، مقوله فرعی را «توسعه امنیت اقتصادی در ورزش» نامگذاری کرده است. بخش آخر مدل توسعه دیپلماسی اقتصادی شامل پیامدهای فناوری، سرمایه‌گذاری و سرمایه‌پذیری در ورزش کشور و توسعه حامیان می‌باشد.

واژگان کلیدی: دیپلماسی اقتصادی، توسعه و ورزش.

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

E-mail: B.izadi@uok.ac.ir

^۲ دانشیار، مدیریت ورزشی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران (نویسنده مسئول)

^۳ استاد، مدیریت ورزشی، دانشگاه سان فرانسیسکو، امریکا

^۴ دانشیار، مدیریت ورزشی، دانشگاه لا تروب، استرالیا

مقدمه

در حال حاضر، با توجه به همگرایی اقتصادی کشورها، رویکرد سیاست خارجی در توسعه قدرت ملی نقش بسیار مهمی دارد. در واقع، رویکرد سیاست خارجی در بهره‌گیری از ظرفیت‌های ملی و بین‌المللی به ایجاد محیط مناسب برای ارتقای جایگاه بین‌المللی کشورها کمک می‌کند. در نتیجه، دیپلماسی اقتصادی به مثابه یک رویکرد اقتصادمحور در سیاست خارجی مورد توجه قرار گرفته است (احمدی و همکاران، ۱۳۹۹). همچنین مبادلات اقتصادی در طول تاریخ همواره زمینه ساز رویدادها، روندها، نگرش‌ها و نظریات متعدد در باب سیاست و حکمرانی و یکی از عوامل جهت‌بخش به دیپلماسی کشورها جهت تامین نیازهای اقتصادی است. امروزه دیپلماسی در عرصه اقتصاد، ابزاری برای سیاست خارجی دولت‌هاست و در برگیرنده بازیگران دولتی و غیردولتی نیز می‌شود (راه نجات^۱، ۲۰۲۱). دیپلماسی اقتصادی نوعی "دیپلماسی" است که برای دستیابی به آن از طیف کاملی از ابزارهای اقتصادی یک کشور استفاده می‌شود. دامنه دیپلماسی اقتصادی می‌تواند همه موارد اصلی اقتصادی بین‌المللی و حتی منافع ملی را در بر بگیرد. فعالیت‌های یک کشور شامل تصمیمات سیاستی طراحی شده برای تأثیر بر صادرات، واردات، سرمایه‌گذاری‌ها، وام، کمک، توافق نامه تجارت آزاد و غیره باشد (پندی^۲ و همکاران، ۲۰۲۱). دیپلماسی اقتصادی موضوعی است که در دو دهه اخیر دستخوش تغییرات عمیقی شده است. یکی از این تغییرات اساسی، افزایش عمق و گستردگی دیپلماسی تجاری است که سبب شده حوزه‌های بیشتری را درگیر خود کند. علت اصلی این تغییر، بین‌المللی شدن حوزه‌های مختلف دیپلماسی تجاری مانند بخش خدمات، سرمایه‌گذاری، قوانین و غیره است. تغییر اساسی دیگر، ورود بازیگران جدید به عرصه دیپلماسی تجاری در سطح ملی است که هر یک، اهداف و فعالیت خاص خود را در این عرصه دنبال می‌کنند. در نتیجه می‌توان اینطور استنباط کرد که دیپلماسی تجاری در دوره حاضر بسیار پیچیده‌تر و در عین حال شفاف‌تر شده است (خدادادی، ۱۳۹۴). دیپلماسی اقتصادی امروزه در فرآیند جهانی شدن و مناسبات جدید اقتصادی و تجاری بین کشورها دارا نقش پر رنگی می‌باشد. در دو دهه اخیر دامنه پوشش و ماهیت دیپلماسی بازرگانی به واسطه تغییر اولویت‌های دولتی، پیشرفت در فناوری و توسعه نظام تجاری، تغییر دامنه پوشش به‌ویژه با رویکرد فعال دولت‌ها و دیپلمات‌های بازرگانی در جذب الکترونیکی، شیوه‌های دیپلماسی بازرگانی و ارزش افزوده ناشی از فعالیت‌های ثانویه آنها و ... دچار تحول شده است (کمری^۳، ۲۰۱۳). دیپلماسی اقتصادی اساساً مقوله‌ای است که از یک سو، نیازمند فضای همکاری‌های سیاسی، اقتصادی، امنیتی، فرهنگی با سایر طرف‌های تجاری و از سوی دیگر، مستلزم

^۱ Rah Nejat

^۲ Pandey

^۳ Kamari

آمادگی طرف‌های تجاری برای قبول تعهدات و الزامات خاص مربوط به آن است. در دیپلماسی اقتصادی، کشورها با توجه به توانایی هوا و منافع ملی اقتصادی خود می‌کوشند تا در قالب راهبردهای خاصی مثل جایگزینی واردات یا توسعه صادرات (به تعقیب اهداف خاص و عملیاتی) مانند توسعه صادرات یا جو سرمایه‌گذاری خارجی) با استفاده از ابزارهای خاصی (نظیر ابزارهای تعرفه‌ای و رپور تعرفه‌ای) بپردازد (برایگوگلیو^۱، ۲۰۱۶). دیپلماسی فعال اقتصادی در ارتباط با کشورهای همسایه می‌تواند یکی از ابزارهای موثر در مواجهه و رفع تحریم‌های تجاری و بانکی باشد. ضمن آنکه تقویت روابط منطقه‌ای با کشورهای همسایه موجب استحکام بیشتر کشور خواهد گردید. با توجه به اینکه در دنیای امروز روابط خصمانه بیشتر در قالب غیرنظامی و در بعد فرهنگ و اقتصاد صورت می‌گیرد، لزوم استفاده فعالانه از دیپلماسی اقتصادی روز به روز بیشتر می‌گردد (دامن پاک جامی، ۱۳۹۷). دیپلماسی اقتصادی ساز و کاری است که زمینه‌ساز دستیابی به موفقیت‌های پر بار تجارت و روابط اقتصادی در سطوح دوجانبه و چندجانبه است. دیپلماسی اقتصادی را می‌توان ابزاری دانست که در خدمت توسعه همکاری‌های مؤثر میان کشورها و مناطق مختلف در جهان قرار دارد. به عبارت دیگر، دیپلماسی اقتصادی آن دسته از فعالیت‌های رسمی دیپلماتیک را شامل می‌شود که بر افزایش صادرات، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و فعالیت‌هایی که بر منافع اقتصادی کشور در سطوح بین‌المللی متمرکز است (ارغوانی پیرسلامی و همکاران، ۱۳۹۸). دوستی^۲ (۲۰۱۹) در تحقیقی با عنوان «نقش ورزش به عنوان یک قدرت نرم برای ایران برای تسهیل روابط دیپلماتیک خود پس از توافق هسته‌ای» به این نتیجه رسید که جریان سیاسی، تبادل فرهنگی، صلح، وحدت ملی، توسعه اقتصادی، تحول، ارتباطات و جریان‌های مذهبی هم هست و عامل مهم در روابط دیپلماتیک کشور ایران بوده است. همچنین جریان‌های سیاسی، تبادل فرهنگی، تحول و ارتباطات تأثیر مستقیم و معنی‌داری بر وحدت ملی و وحدت و تعالی ملی در دیپلماسی صلح تأثیر مستقیم و قابل توجهی در توسعه اقتصادی جوامع دارند (دوستی و همکاران، ۲۰۱۹). ریو^۳ و همکاران (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان «دیپلماسی تجاری در عمل: تجارب مدیران و نمایندگان تجارت بین‌المللی» به این نتیجه رسیدند که ایجاد شبکه‌های کسب و کار و تجربه دیپلماسی تأثیر مثبتی بر کیفیت دیپلماسی تجاری هند داشته است. کلین کبی^۴ (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان «رویکرد دیپلماسی اقتصادی برای کشورهای کوچک» به این نتیجه رسید که کمبود منابع مالی، تصمیمات نادرست و هماهنگی ناکافی از ضعف‌های دیپلماسی تجاری در دانمارک بود. احمدی (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان «الگوی راهبرد دیپلماسی تجاری ج.ا.ایران با توجه به جنگ اقتصادی (تحریم اقتصادی)، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و تجارت» به این نتیجه رسید که انتشار سند دیپلماسی تجاری، مشارکت بخش خصوصی، اصلاح ساختار نهادی، حذف

¹ Briguglio

² Dousti

³ Ruël

⁴ Klinkby

خودتحریمی، تربیت دیپلمات‌های تجاری، مدیریت بخش واردات، حمایت از کسب و کارهای داخلی، اولویت‌دهی به کشورهای همسایه، اتصال به زنجیره ارزش جهانی، پرهیز از خام‌فروشی به عنوان ده راهبرد کلی هستند. رستمی (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان «مضامین و چالش‌های نقش راهبردی دیپلماسی اقتصادی در توسعه تجارت خارجی»، ضعف نظام ساختاری در بستر جذب و انتقال ظرفیت‌ها و فرصت‌های اقتصادی، عدم تعادل کارکردهای اقتصادی در پیشبرد توسعه تجارت خارجی در بازارهای بین‌المللی و تخریب زنجیره ارزش در استفاده از ظرفیت‌های داخلی و افزایش فعالیت‌های غیرمولد را شناسایی کرد. اکبری (۱۳۹۶) در تحقیقی با عنوان «ارائه و اعتباریابی مدل دیپلماسی تجاری در تجارت بین‌الملل» بر مبنای الگوی داده‌بنیاد درحیطه دیپلماسی تجاری، عوامل فرهنگی، عوامل مالی، عوامل بازار و عوامل سیاسی را شناسایی کرد که عوامل مالی تأثیر مثبت و معناداری بر عوامل سیاسی و فرهنگی دارد. همچنین عوامل سیاسی و فرهنگی نیز تأثیر مثبت و معناداری بر عوامل بازار دارند. علاوه بر این، تأثیر عوامل بازار و عوامل فرهنگی نیز بر دیپلماسی تجاری در تجارت بین‌الملل معنادار است. سجاد پور (۱۳۹۸) در تحقیق خود با عنوان «طراحی مدل دیپلماسی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران: بایسته‌ها، مؤلفه‌ها و راهبردهای کلیدی» به این نتیجه رسید که طراحی دیپلماسی اقتصادی ایران در شرایط عادی با شرایط امنیتی شده متفاوت است و راهبردهای خاص خود را می‌طلبد. دوم این که دیپلماسی اقتصادی ایران جدا از کلیت دیپلماسی کشور نیست. سوم این که در طراحی دیپلماسی اقتصادی ایران باید به همه حلقه‌های تأثیرگذار داخلی و خارجی توجه کرد. چهارم این که ایران سرنوشت منحصر به فردی دارد؛ یعنی اینکه در منطقه ای واقع شده است که دخالت قدرت‌های خارجی مانع پویایی طبیعی این منطقه شده است. پنجم این که دنیای امروز، جهانی اجتماعی و بین‌دولتی است و دولت‌ها بر اساس تعریفی که از خود دارند یا تصویری که دیگران از آن‌ها می‌سازند، شناخته می‌شوند. در این راستا، امنیتی‌نمایی، یکی از راهبردهایی است که علیه ایران استفاده می‌شود. در فضای امنیتی‌نمایی، تعامل و ارتباط معمولی کشورها به‌ویژه در حوزه تجارت و سرمایه‌گذاری خارجی پرهزینه می‌شود. از مناسب‌ترین راه حل‌ها، روشنگری و اقناع مردم جهان است. دومین مؤلفه کلیدی تأثیرگذار، امنیت اقتصادی به معنای توجه هم‌زمان به کارایی و آسیب‌پذیری و البته تلاش برای کاهش آسیب‌پذیری اقتصادی کشور و افزایش کارایی و اثربخشی در عرصه‌های ملی و رقابت‌های جهانی است. مبحث بعدی، قدرت و کارایی اقتصادی با تمرکز بر تقویت بخش غیردولتی و خصوصی و افزایش توان رقابت‌مندی آن‌ها در رقابت‌های جهانی و در نهایت تأکید بر تاب‌آوری و بازدارندگی در مقابل تهدیدات اقتصادی به عنوان یک راهبرد کلان است. در این راهبرد، تنوع بخشی به تجارت خارجی و توسعه مناسبات اقتصادی پایدار با دیگر کشورها ازجمله همسایگان و قدرت‌های نوظهور اقتصادی مورد تأکید است. ارغوانی پیرسلامی (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان «چالش‌های پیش روی دیپلماسی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران در منطقه خاورمیانه» به این نتیجه رسید که عواملی همچون فقدان تعریف روشن از مفهوم، الگوهای متفاوت و مبهم توسعه، عدم تعیین کارگزار اصلی در این حوزه، تسلط نگاه امنیتی-نظامی بر

سیاست خارجی در سطح ملی، محیط امنیتی خاورمیانه، اقتصادهای مشابه و نه مکمل، ضعف چندجانبه‌گرایی اقتصادی و مبادلات اقتصادی فرامنطقه‌ای در سطح منطقه‌ای و در نهایت مداخلات قدرت‌های فرا منطقه‌ای در ترتیبات منطقه‌ای و پیامدهای بحران‌های اقتصادی بین‌المللی در سطح جهانی مهم‌ترین چالش‌های دیپلماسی اقتصادی ایران در منطقه خاورمیانه به شمار می‌روند. مینا پیگمن^۱ (۲۰۱۴) بیان می‌کند رقابت‌های بین‌المللی ورزشی حداقل از المپاد باستان یک نقش دیپلماسی را در برداشته است. در مطالعه‌ای دیگر دنوز^۲ (۲۰۱۴) در بررسی رابطه ورزش و دیپلماسی عمومی بیان می‌کند که ورزش قرن‌ها بخش مهمی از جامعه بوده و روابط بین ورزش و سیاست به‌ویژه دیپلماسی به معنای واقعی کلمه باستانی است. هولیهان^۳ و همکاران (۲۰۱۴) بیان می‌کنند انگیزه دولت‌ها برای سرمایه‌گذاری در ورزش اغلب در انگیزه‌های داخلی و دیپلماتیک نهفته است. در میان انگیزه‌های داخلی، بازسازی شهری، ملت‌سازی، یکپارچه‌سازی اجتماعی و کنترل اجتماعی و انگیزه‌های دیپلماتیک شامل ابراز حمایت یا نارضایتی از اقدامات برخی کشورهای دیگر و ایجاد تصویر مطلوب و روابط دیپلماتیک مناسب را دنبال می‌کند. مین و چوی^۴ (۲۰۱۹) در تحقیق خود با عنوان «همکاری‌های ورزشی بین دو کره و نقش بیش از اندازه دیپلماسی ورزشی در کره جنوبی» به این نتیجه رسیدند که استفاده از ورزش به‌عنوان ابزاری دیپلماتیک بین کشورهای کره شمالی و کره جنوبی در حال گسترش است و از اوایل دهه ۱۹۶۰ به بعد، مبادلات ورزشی بین دو کره، بیشتر به عاملی اجتماعی برای همکاری‌های سیاسی شبیه بوده است. بنابراین یکی از منابع قدرت نرم کشورها، ورزش است. دهه‌هاست که ورزش ارتباط نزدیکی با سیاست پیدا کرده و به موضوع روابط بین‌المللی تبدیل شده است. کارکردهای بین‌المللی ورزش به منزله یک منبع قدرت نرم، آن را به ابزار سیاست خارجی و دیپلماسی عمومی تبدیل کرده است؛ به طوری که کشورها سعی دارند از ورزش - به‌ویژه ورزش‌هایی که جنبه بین‌المللی دارند و نیز رویدادهای بزرگ ورزشی بین‌المللی همچون بازی‌های المپیک و جام جهانی فوتبال - برای اهداف گسترده خود در زمینه کسب قدرت، ثروت و افزایش منزلت بین‌المللی استفاده کنند (مین و چوی، ۲۰۱۹). این وضعیت موجب ظهور مفهوم جدید دیپلماسی ورزشی در کنار دیگر انواع دیپلماسی شده است. ظهور مفهوم دیپلماسی ورزشی در عرصه مناسبات بین‌المللی این پرسش را مطرح کرده است که دیپلماسی ورزش چیست و چه نقشی در روابط خارجی کشورها و اعمال قدرت آنها ایفا می‌کند. امروزه متخصصان علوم ورزشی، علوم سیاسی و روابط بین‌الملل به این نتیجه رسیده‌اند که بی تردید یکی از حوزه‌های موضوعی مهم در زمینه ورزش و نقش آن در روابط بین‌الملل، دیپلماسی ورزشی است. دیپلماسی ورزشی را می‌توان در تقسیم‌بندی کلی تر، یعنی دیپلماسی عمومی و فرهنگی قرار داد که در دو دهه اخیر رواج بیشتری یافته است. در گذشته

¹ Pigman

² Deos

³ Houlihan

⁴ Min & Choi

دیپلماسی بین کشورها بیشتر به موضوعاتی همچون روابط شخصی و خانوادگی پادشاهان دو کشور با یکدیگر یا مسئله جنگ و صلح مربوط می‌شد، اما در شرایط کنونی جهان علاوه بر آنها موضوعاتی همچون روابط اقتصادی، مناسبات فرهنگی و علمی نیز در محور مباحثات دیپلماتیک بین کشورهای مختلف با یکدیگر و بین آنها با سازمان‌های بین‌المللی قرار گرفته است. اینکه چگونه می‌توان ظرفیت‌سازی مناسبی را انجام داد، به سیاست‌ها و برنامه‌های کلان دولت‌ها بر می‌گردد که چگونه بتوانند از کارکردهای ورزش برای توسعه دیپلماسی اقتصادی استفاده کنند. داشتن برنامه کلان، راهبردی و جامع، سیاست‌های اقتصادی بلندمدت، راهبرد روشن در حوزه روابط بین‌الملل و همچنین ورزش، افق‌های روشنی را برای جامعه باز می‌کند و مسیر رشد و پیشرفت هم هجانبه را برای جامعه هموار می‌سازد. دیپلماسی ورزشی، رویکردی است که اخیراً سیاست‌مداران و دولت مردان دنیا با استفاده از افراد و رویدادهای ورزشی به دنبال ایجاد تصویر مطلوبی از کشور خود در بین سازمان‌ها و دولت‌های خارجی می‌باشند. امروز ورزش یک جنبه مهمی از نفوذ سیاسی دولت‌ها شده است. ورزش ابزاری است برای امور بین‌المللی که کشورها می‌توانند با استفاده از آن به تقویت روابط در سراسر جهان اقدام نمایند. از لحاظ تاریخی از ورزش و جذابیت آن به عنوان یک روش برای پیشبرد برنامه‌های سیاسی استفاده می‌شود؛ به طوری که بررسی‌ها نشان می‌دهد در طول تاریخ بازی‌های المپیک، استفاده سیاسی برای پیشبرد سیاست‌های بین‌المللی وجود داشته است. امروزه با توجه به پیوندی که میان سیاست‌های داخلی و بین‌المللی کشورها به وجود آمده، دیپلماسی و به‌طور خاص دیپلماسی اقتصادی اهمیت بسیاری یافته است، زیرا به موازات این تغییرات نیاز بیشتری به مذاکره برای حل و فصل چالش‌های موجود در اقتصاد سیاسی بین‌الملل دیده می‌شود. به تبع، ورزش نیز برای برخورداری از جایگاه مناسب در تجارت جهانی و منطقه ای و بهبود شرایط اقتصاد در ورزش ملی به ارزش و اهمیت تقویت دیپلماسی اقتصادی آگاه است و این آگاهی در چند سال اخیر به‌ویژه در دوران پساجام رو به افزایش بوده است. از این رو، می‌توان به مهمترین ضرورت‌های دیپلماسی اقتصادی برای ایران را در چند محور اشاره کرد.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش، مطالعه موردی کیفی و مشارکت‌کنندگان مدیران ورزشی کشور بودند. با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند و تکنیک اشباع نظری، آگاهی‌دهندگان کلیدی (شامل ۱۳ نفر) برای شناسایی چارچوب مدل دیپلماسی اقتصادی انتخاب شدند و با آنها مصاحبه گردید. ابزار مورد استفاده برای شناسایی عوامل مدل دیپلماسی اقتصادی، مصاحبه نیمه ساختمند (با گروه‌های کانونی) و مطالعه اسناد بوده است. برای تأمین روایی و پایایی مطالعه از روش ارزیابی لینکلن و گويا استفاده شد. بدین منظور چهار معیار اعتبار (باورپذیری)، انتقال‌پذیری، اطمینان‌پذیری و تأییدپذیری برای ارزیابی در نظر گرفته شد.

برای اخذ مجوز مورد نیاز برای انجام دادن مصاحبه با افراد کانونی، اقداماتی صورت گرفت که در این بخش پس از جلب همکاری صاحب‌نظران کلیدی برای مصاحبه و جلب اعتماد آنان برای دادن اطلاعات لازم، در زمان مقرر مراجعه و اطلاعات لازم گردآوری شد. تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از مصاحبه‌های انجام شده، با روش تحلیل داده‌بنیاد انجام گرفت.

یافته‌های پژوهش

جدول ۱: نتایج توصیفی تحقیق

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	گروه‌ها	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۱۳	۱۰۰
بخش کیفی پژوهش	مدیران باشگاه‌ها	۶	۴۶/۱۵
	نمایندگان مجلس	۲	۱۵/۳۹
وضعیت شغلی	کارآفرینان ورزشی	۲	۱۵/۳۹
	مدیران ستادی	۳	۲۳/۰۷

نتایج توصیفی پژوهش نشان داد که نمونه‌های بخش کیفی پژوهش شامل ۱۰۰ درصد مرد بودند. همچنین از این میان نمونه‌های پژوهش، مدیران باشگاه‌ها با ۴۶/۱۵ درصد بیشترین تعداد را دارا بودند.

داده‌های کیفی پژوهش از طریق فرایند کدگذاری، تحلیل شد. مراحل تحلیل داده‌ها از طریق کدگذاری باز، کدگذاری محوری (مدل پارادایمی استراس و کوربین) و کدگذاری گزینشی (انتخاب یک مقوله محوری به عنوان مقوله اصلی و مشخص کردن ارتباط بین هر یک از مقوله‌های محوری) انجام و به عرضه پارادایم منطقی یا تصویر تجسمی از نظریه در حال تکوین پایان یافت. نتایج حاصل از ۱۳ مصاحبه که تا حد اشباع نظری ادامه یافت، از طریق تحلیل محتوا و کدگذاری باز، محوری و انتخابی در قالب پنج مؤلفه کلی شرایط علی، شرایط زمین ای، شرایط مداخله‌گر، پدیده اصلی، اقدامات و پیامدها انجام شد.

کدگذاری باز

بخشی از تحلیل پژوهش استفاده از کدگذاری باز بود که پس از اتمام مصاحبه‌ها، آغاز شد. کدهای مصاحبه‌های انجام شده با ۱۳ نفر استخراج شد و در مرحله بعد این کدهای مشترک به انضمام کدهای با اهمیت از دید پژوهشگر به عنوان کدهای نهایی مشخص شدند. برای طبقه‌بندی دقیق مفاهیم بین مقوله‌ها باید هر مفهوم، بعد از تفکیک برچسب خورده و داده‌های خام به وسیله بررسی دقیق متن مصاحبه‌ها و یادداشت‌های زمینه‌ای مفهوم‌سازی شوند. نمونه ای از کدگذاری باز، در جدول ۲ نشان داده شده است:

جدول ۲: نمونه ای از کدگذاری باز

کد گذاری باز حاصل از یک نمونه به دست آمده از مصاحبه‌ها	
بستر مناسب برای نقل و انتقال مربی و بازیکن‌های ورزشی اگر به درستی فراهم شود از یک سو باعث افزایش سطوح و ارتباطات ورزشی ما می‌شود و از سوی دیگر، رشد اقتصادی را برای کشور به ارمقام می‌آورد و درآمدی که از طریق ترانسفر در اختیار باشگاه قرار می‌گیرد باعث کمک به توسعه ورزش می‌شود.	ترانسفر ارتباطات
توسعه رویدادهای ورزشی و بهره مند ساختن کشور از برگزاری رویداد بین‌المللی باعث افزایش و کمک به توسعه گردشگر ورزشی و توسعه فرهنگ ملی کشور می‌شود. همچنین نگرش به برگزاری رویدادهای ورزشی تاثیر چشمگیری در نگرش به مسائل توسعه پایدار در ورزش خواهد شد. توجه به جنبه‌های مختلف برگزاری رویدادهای ورزشی در ورزش سبب می‌گردد تا بتوان ضمن ارتقای جنبه‌های اقتصادی؛ شرایط جهت استفاده ابزاری از توسعه سرمایه‌گذاری و ارتقای ارتباطات مختلف ورزش را در پی داشت.	توسعه گردشگری توسعه پایدار ارتقای سرمایه‌گذاری

کدگذاری محوری

کدگذاری محوری، مقوله‌ها و زیرمقوله‌ها را با توجه به ابعاد و مشخصات آنها با یکدیگر مرتبط می‌سازد. برای کشف نحوه ارتباط مقوله‌ها با یکدیگر از ابزار تحلیلی استراوس و کوربین استفاده شد. ابزار اصلی این ابزار تحلیلی شامل شرایط، عمل‌ها، عکس العمل‌ها و پیامدها می‌شود.

شرایط علی

در این مدل شرایط علی، رویدادهایی هستند که موقعیت‌ها و مسائل مرتبط با یک پدیده را خلق و تشریح می‌کنند که افراد و گروه‌ها، چرا و چگونه به روش‌های خاصی پاسخ می‌دهند. شرایط علی شامل مواردی مقولات است که به‌طور مستقیم بر توسعه دیپلماسی اقتصادی تأثیر می‌گذارد با این عوامل به گونه‌ای ایجادکننده و توسعه‌دهنده پدیده هستند. در این پژوهش سه مقوله کمک‌های بین‌المللی، حقوق بین‌المللی و محبوبیت ورزش می‌تواند بر توسعه دیپلماسی اقتصادی تأثیر بگذارند. مقوله‌های مربوط به شرایط علی در جدول ۳ نشان داده شده است:

جدول ۳: مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با شرایط علی

مفهوم اصلی	مقوله فرعی
کمک‌های مالی فدراسیون‌های بین‌المللی	شرایط علی
کمک‌های مالی IOC به کمیته المپیک کشور	
گرفتن وام‌های بین‌المللی	
آموزش حقوق بین‌المللی در ثبت قراردادهای ورزشی	
کنترل و آموزش مسائل دوپینگ	
ارتباط بالای ورزش و جانشین مناسب برای فعالیت‌های دیپلماتیک	محبوبیت ورزش
افزایش روز افزون جذابیت‌های ورزشی	
افزایش قدرت ورزش در ارتباط‌های جهانی	
محبوبیت ورزش در بین طرفداران	

شرایط زمینه‌ای

شرایط زمینه‌ای، بیانگر مجموعه خاصی از ویژگی‌های مربوط به پدیده است که به شکل عمومی به مکان رویدادها و وقایع مربوطه اشاره دارد. ویژگی‌های زمینه‌ای شامل عواملی می‌شوند که بدون آنها تحقق توسعه دیپلماسی اقتصادی امکان‌پذیر نیست و زمینه شرایط خاصی را که در آن راهبردها برای اداره، کنترل و پاسخ به پدیده صورت می‌گیرد، فراهم می‌کنند. این شرایط را مجموعه‌ای از مفاهیم، مقوله‌ها و متغیرهای زمینه‌ای تشکیل می‌دهند. در این پژوهش توسعه زیرساخت‌های ورزشی، توسعه گردشگر ورزشی، ترانسفر بازیکنان و مربیان و میزبانی رویدادهای ورزشی، عوامل اصلی زمینه‌ای هستند که در جدول ۴ نشان داده شده است:

جدول ۴: مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با شرایط زمینه‌ای

مفهوم اصلی	مقوله فرعی
گسترش مشارکت بخش‌های غیره دولتی	شرایط زمینه‌ای
دسترسی همه جامعه به تجهیزات	
توسعه دسترسی به تجهیزات	
استاندارد کردن تجهیزات ورزشی	توسعه گردشگر ورزشی
دس یابی به کران پایین شاخص‌های استاندارد کشور	
ترویج کیفیت و ایمنی در ورزش	
ترویج استفاده از منابع فرآیندها و فرآورده‌های استاندارد در ورزش	

بهره گیری از نظام جامع ارزیابی در ورزش	
گسترش مشارکت بخش های غیردولتی در تأمین منابع مالی ورزش	
ترویج فرهنگ هزینه کردن برای ورزش	ترانسفر بازیکنان و مربیان
به تأمین امنیت اقتصادی ورزش	
گسترش تسهیلات مالی صنعت ورزش	
دسترسی عادلانه همه اقشار جامعه به ورزش	
به روز رسانی قوانین و مقررات	
حل و فصل سریع کم هزینه و عادلانه دعاوی ورزشی	
به ترویج دانش حقوقی در محیط ورزش	میزبانی رویدادهای ورزشی
گسترش حمایت های قانونی از دست اندرکاران ورزش	
دس یابی به امنیت اجتماعی و اقتصادی در عرصه ورزش	

شرایط مداخله گر

شرایط مداخله گر شامل شرایط عام تری همچون زمان، فضا و فرهنگ می شود که به عنوان تسهیل گر یا محدودکننده راهبردها عمل می کنند. این شرایط در راستای تسهیل یا محدودیت کنشی/ کنشی متقابل در زمینه خاصی عمل می کنند. هر یک از این شرایط، طیفی را تشکیل می دهند که تأثیر آنها از بسیار دور تا بسیار نزدیک متغیر است. در این پژوهش دو مقوله عوامل تحریم ها و عوامل عدم فضای باز اقتصادی به عنوان مقوله های مداخله گر در نظر گرفته شده که در جدول ۵ آمده است:

جدول ۵: مقوله ها و مفاهیم مرتبط با شرایط مداخله گر

مفاهیم اصلی	مقوله فرعی
تحریم های بین المللی	
عدم تعامل سازمان های بین المللی جهت تعامل با سازمان های ایرانی و معامله	عوامل تحریم ها
فقدان اعتماد به سازمان های بین المللی	
نفوذ گروه های سیاسی به سازمان ها	شرایط مداخله گر
دغدغه های مالی گسترده سازمان ها	
عدم علاقه مدیران ارشد به ارائه فضای باز اقتصادی	
عدم توجه به کارکنان در مسائل آموزشی در سازمان	عوامل عدم فضای باز اقتصادی
فرآیندهای ناکارآمد اقتصادی	

عدم‌نگرش مثبت به افزایش دامنه فعالیت اقتصادی
عدم شفافیت فرآیندهای اقتصادی
ضعف در تبدیل انواع دانش در سازمان
فقدان امنیت شغلی مدیران ورزشی
ضعف سیستم‌های ارزیابی در سازمان‌های ورزشی
مهارت پایین سازمان‌های ورزشی جهت ایجاد بنگاه‌های
اقتصادی بین‌المللی

مقوله محوری

پدیده مد نظر باید محوریت داشته باشد و همه مقوله‌های اصلی دیگر بتوانند به آن ربط داده شوند و به تکرار در داده‌ها ظاهر شود؛ به این معنا که در همه یا تقریباً همه موارد، نشانه‌هایی وجود دارند که به آن مفهوم اشاره می‌کنند. پدیده محوری، به ایده یا پدیده‌ای اطلاق می‌شود که اساس و محور فرایندی است که تمام مقوله‌های اصلی دیگر به آن ربط داده می‌شود. مقوله محوری حاصل از شرایط علی، فرهنگ و تصویر ملی، تغییرات محیط جهانی، عوامل ساختاری و تعامل گرایی در نظر گرفته شده است. جدول ۶ مقوله محوری را نشان می‌دهد:

جدول ۶: مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با مقوله محوری

مقوله فرعی	مفاهیم اصلی
فرهنگ و تصویر ملی	شناسایی بسترهای لازم در عرصه رسانه و ارتباطات جمعی بین‌الملل با رویکرد بازاریابی و بازرگانی
	پیش‌بینی و برنامه‌ریزی‌های تجاری ناظر بر تعاملات میان فرهنگی ملت‌ها
	طراحی زنجیره تبلیغ بین‌المللی
	افزایش قدرت سازمان‌های ورزشی
تغییرات محیط جهانی	افزایش نقش نهادها و کنشگران غیردولتی
	کاهش نقش انحصاری دولت‌ها
عوامل ساختاری	تغییرات در فناوری ارتباطی و اطلاعاتی
	اشتغال زایی
	توسعه زیر ساخت‌ها و امکانات
تعامل گرایی	توریست ورزشی
	تعداد همایش‌ها و سمینارهای ورزشی
	افزایش سفرهای بین‌المللی در زمینه ورزش
	افزایش مسابقات ورزشی دوستانه برای حفظ و گسترش ارتباطات سیاسی

رد و بدل شدن بازیکنان و مربیان
زمینه سازی ایجاد روابط بین‌المللی
معرفی سیاست خارجی کشورها
شکل‌دهی افکار عمومی

راهبردها

راهبردها، در واقع طرح‌ها و کنش‌هایی هستند که خروجی مقوله محوری مدل بوده و به پیامدها ختم می‌شوند. راهبردها، مجموعه تدابیری هستند که برای مدیریت، اداره یا پاسخ به پدیده تحت بررسی اتخاذ می‌شوند. پژوهشگر با توجه به مجموعه مفاهیمی که از لایه‌لای مصاحبه‌ها و کدهای نهایی استخراج شده، مقوله فرعی را توسعه امنیت اقتصادی در ورزش نامگذاری کرده است. ارزش قلب مفهوم دیپلماسی اقتصادی به شناخت و احصای نقاط راهبردی در نظام اقتصادی در ورزش کشور، اشراف حداکثری بر فرصت‌ها و تهدیدات اقتصادی در ورزش، سازوکار بازگشت درآمدهای ارزی حاصل از تجارت و رویدادهای ورزشی، اشراف حداکثری بر تکیه‌گاه‌های پولی و بانکی بازیگران نظام بین‌المللی، طراحی سازوکارهای حقوقی جهت تسهیل حضور ج.ا.ایران در رویدادهای ورزشی منطقه‌ای و جهانی در قوانین داخلی افزایش گردش اقتصادی در ورزش کشور، ارتقای سطح رقابت‌پذیری، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد و رشد بهره‌وری عوامل تولید، مشارکت بخش خصوصی، جذب هدفمند سیرمایه‌های خارجی به منظور جذب دانش مدیریت و فناوری‌های پیشرفت، یکپارچه‌سازی و هماهنگی نهادهای متولی دیپلماسی تجاری در راستای کاهش موازی‌کاری، تربیت دیپلمات‌های تجاری، اتصال به زنجیره ارزش‌های جهانی بود. جدول ۷ مقوله‌ها و مفاهیم مربوط به راهبردها را نشان می‌دهد:

جدول ۷: مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با راهبردها

مفهوم اصلی	مقوله فرعی
شناخت و احصای نقاط راهبردی در نظام اقتصادی در ورزش کشور	راهبردها توسعه امنیت اقتصادی در ورزش
اشراف حداکثری بر فرصت‌ها و تهدیدهای اقتصادی در ورزش	
سازوکار بازگشت درآمدهای ارزی حاصل از تجارت و رویدادهای ورزشی	
اشراف حداکثری بر تکیه‌گاه‌های پولی و بانکی بازیگران نظام بین‌المللی	
طراحی سازوکارهای حقوقی جهت تسهیل حضور ج.ا.ایران در رویدادهای ورزشی منطقه‌ای و جهانی در قوانین داخلی	
افزایش گردش اقتصادی در ورزش کشور	راهبردها توسعه امنیت اقتصادی در ورزش
ارتقای سطح رقابت‌پذیری	

بررسی عوامل موثر بر دیپلماسی اقتصادی در ورزش کشور

تقویت رقابت پذیری اقتصاد و رشد بهره‌وری عوامل تولید
مشارکت بخش خصوصی
جذب هدفمند سرمایه‌های خارجی به منظور جذب دانش مدیریت و فناوری‌های پیشرفت
یکپارچه‌سازی و هماهنگی نهادهای متولی دیپلماسی تجاری در راستای کاهش موازی کاری
تربیت دیپلمات‌های تجاری
اتصال به زنجیره ارزش‌های جهانی

پیامدها

پیامدها همان بروندها یا نتایج کنش‌ها و واکنش‌ها هستند. بخش آخر مدل توسعه دیپلماسی اقتصادی شامل پیامدهای فناوری، سرمایه‌گذاری و سرمایه‌پذیری در ورزش کشور و توسعه حامیان است. با توجه به کدگذاری باز، مفاهیم مربوط به پیامدهای مدل استخراج شدند. سپس با توجه به حرکت رفت و برگشت میان تم‌ها و مفاهیم، مقوله‌های اصلی استخراج و نامگذاری گردید. جدول ۸ به مقوله‌ها و مفاهیم مربوط به پیامدها می‌پردازد:

جدول ۸: مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با پیامدها

مقوله فرعی	مفاهیم اصلی
فناوری	ایجاد اسپین آف‌های ورزشی در کشور
	ایجاد و توسعه بلاک چین‌ها در ورزش کشور
	ایجاد اقتصاد اشتراکی در ورزش کشور
	دس‌یابی به ساختار پاسخگو شفاف هماهنگ و منعطف برای سطوح مختلف ورزش کشور
پیامدها	تمرکز در سیاست‌گذاری و نظارت ملی عدم تمرکز در مدیریت اجرایی و اجرا
	توجه وجودی نهادها بر مبنای منطق هزینه فایده در هر سطح ساختار نهادهای ورزشی بر مبنای بیشترین مشارکت ملی و مردمی
	بیشترین انعطاف تشکیلاتی به کمک ساختار تشکیلاتی ترکیبی برای نهادهای ورزشی
	افزایش نفوذ و قدرت سازمان‌های ورزشی کشور در سطح جهانی
توسعه حامیان	کسب میزبانی رویدادهای بین‌المللی

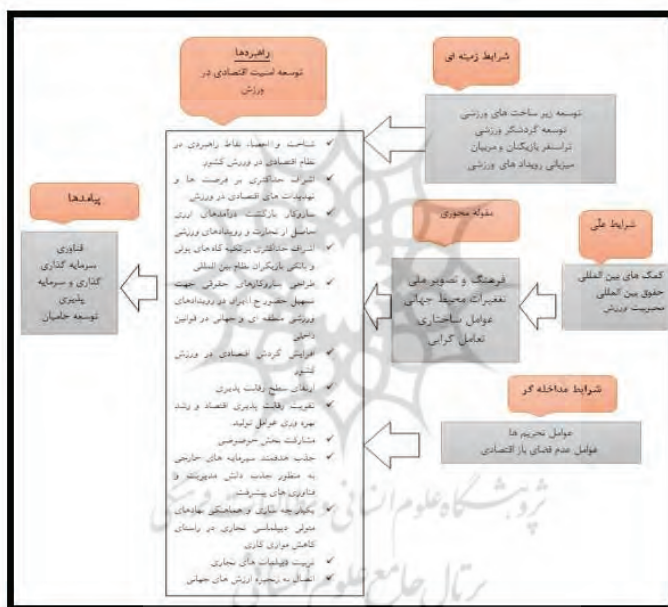
جذب حامیان ورزشی بین‌المللی

توسعه رسانه‌های ورزشی داخلی

توسعه جذب گردشگران ورزشی

کدگذاری انتخابی

کدگذاری انتخابی نتایج گام‌های قبلی کدگذاری را به کار می‌برد، مقوله‌های اصلی را انتخاب می‌کند، آن را به شکل نظام‌مند به سایر مقوله‌ها ارتباط می‌دهد، ارتباطات را اعتبار می‌بخشد و مقوله‌هایی را که نیاز به بست و توسعه بیشتری دارند، توسعه می‌دهد. مدل پارادایمی این تحقیق بر اساس الگوی پارادایمی استراوس و کوربین طراحی شد (شکل ۱):

شکل ۱: مدل پارادایمی پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

اهمیت مسائل اقتصادی در ورزش سبب گردیده است تا نیاز به ارائه مدل‌هایی در مسیر توسعه دیپلماسی اقتصادی در ورزش به‌خصوص در فضای فعلی کشور ایران درک شود. تحقیق حاضر با هدف بررسی عوامل موثر بر دیپلماسی اقتصادی در ورزش کشور طراحی و اجرا گردد. نتایج تحقیق حاضر نشان داد که سه مقوله کمک‌های

بین‌المللی، حقوق بین‌المللی و محبوبیت ورزش بر توسعه دیپلماسی اقتصادی تأثیر می‌گذارند. مهرا^۱ (۲۰۲۰) مشخص نمود که توجه به مسائل مربوط به محبوبیت ورزش می‌تواند زمینه توسعه ورزش را فراهم نماید. دیوز^۲ (۲۰۱۴) نیز مشخص نمود که محبوبیت‌های ورزش در سطح بین‌المللی و حوزه‌های گسترده آن در ورزش می‌تواند موجب توسعه اقتصادی در ورزش گردد. داشکوفسکا^۳ (۲۰۲۱) نیز مشخص نمود که حقوق بین‌المللی می‌تواند ضمن کمک به بهبود کیفیت ورزش باعث ایجاد منابع مالی در ورزش شود. پیگمن^۴ (۲۰۱۴) بیان می‌کند رقابت‌های بین‌المللی ورزشی حداقل از المپیاد باستان یک نقش دیپلماسی را در برداشته است. پس می‌توان چنین اعلام داشت که نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات مهرا (۲۰۲۰)، دیوز (۲۰۱۴)، داشکوفسکا (۲۰۲۱) و پیگمن (۲۰۱۴) همسوست. گفتنی است که وجود الزامات اولیه در ورزش خود می‌تواند زمینه توسعه دیپلماسی اقتصادی ورزش را فراهم نماید. نمی‌توان چنین انتظار داشت که مسائل دیپلماسی اقتصادی خود به خود در ورزش شکل گیرد و این مسئله نیازمند توجه به زیرساخت‌های مناسب در این حوزه می‌باشد. محبوبیت ورزش، کمک‌های بین‌المللی و حقوق بین‌المللی می‌تواند ضمن بهبود الزامات در حوزه ورزش، شرایطی را جهت توسعه زیرساخت‌های ورزشی در مسیر توسعه دیپلماسی اقتصادی در ورزش فراهم نماید. بدون شک توجه به عوامل علی شناسایی شده می‌تواند زیرساخت‌های مناسبی در ورزش جهت ایجاد منابع اقتصادی و دیپلماسی اقتصادی ایجاد کند.

در این پژوهش توسعه زیرساخت‌های ورزشی، توسعه گردشگر ورزشی، ترانسفر بازیکنان و مربیان میزبانی رویدادهای ورزشی، عوامل اصلی زمینه‌ای هستند. متلسکی^۵ (۲۰۲۱) در تحقیق خود به این نتیجه رسید که ترانسفر بازیکنان فوتبال باعث رشد اقتصادی در ورزش می‌شود. شنو^۶ (۲۰۲۰) در مقاله خود به این نتیجه رسید که توسعه پایداری اقتصادی سبب می‌شود گردشگری رشد کند و تورم و نرخ بیکاری کاهش و سرمایه‌گذاری در کشور افزایش یابد. کیم^۷ (۲۰۲۱) نیز مشخص نمود که درآمدهای ناشی از نقل و انتقالات بازیکنان باعث شکل‌گیری درآمدهای پایدار در ورزش شده است. هولمن و ژانگ^۸ (۲۰۱۵) نیز مشخص نمودند که زیرساخت‌های ورزشی می‌تواند ضمن کمک به بهبود کیفیت ورزش باعث ایجاد منابع مالی در ورزش گردد. پس می‌توان چنین اعلام داشت که نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات یادشده همخوانی دارد. ژانگ^۹ (۲۰۱۸) مشخص نمود که توجه به مسائل مربوط به گردشگری می‌تواند زمینه توسعه صنعت ورزش را فراهم نماید. کیم، بوی و جونگ^{۱۰} (۲۰۲۱) نیز مشخص نمودند که درآمدهای

¹ Mehra

² Deos

³ Dashkovska

⁴ Pigman

⁵ Metelski

⁶ Su

⁷ Kim

⁸ Houlihan & Zheng,

⁹ Zhang

¹⁰ Kim, Bui & Jung

ناشی از نقل و انتقالات بازیکنان باعث شکل گیری درآمدهای پایدار در ورزش شده است. در تفسیر این مسئله می‌توان گفت که از ابزارهای نوین، کارآمد و قدرتمند دولت‌ها برای کنش در فضای بین‌المللی و دستیابی به موقعیت بهتر در اقتصاد جهانی، ایجاد رابطه در زمینه میزبانی رویدادهای ورزشی و ترانسفر بازیکنان و مربیان است. در این نوع دیپلماسی، اقدامات رسمی دیپلماتیکی صورت می‌گیرد که اولاً دسترسی به بازارهای خارجی را برای کسب و کارهای ملی تسهیل می‌کنند، ثانیاً در تلاش برای جذب سرمایه‌گذاری تاثیر گذار می‌باشد. وجود الزامات اولیه در ورزش خود می‌تواند زمینه توسعه اقتصادی ورزش را فراهم نماید. نمی‌توان چنین انتظار داشت که مسائل اقتصادی خود به خود در ورزش شکل گیرد و این مسئله نیازمند توجه به زیرساخت‌های مناسب در این حوزه می‌باشد. توسعه زیر ساخت‌های ورزشی، توسعه گردشگر ورزشی، ترانسفر بازیکنان و مربیان میزبانی رویدادهای ورزشی، کمک‌های بین‌المللی، حقوق بین‌المللی و محبوبیت ورزش می‌تواند ضمن بهبود الزامات در حوزه ورزش، شرایطی را جهت توسعه زیرساخت‌های ورزشی در مسیر توسعه اقتصادی در ورزش فراهم نماید. بدون شک توجه به عوامل زمینه‌ای شناسایی شده می‌تواند زیرساخت‌های مناسبی را در ورزش جهت ایجاد منابع اقتصادی فراهم نماید.

در این پژوهش دو مقوله عوامل تحریم‌ها و عوامل عدم فضای باز اقتصادی به‌عنوان مقوله‌های مداخله‌گر در نظر گرفته شده است. افشاری (۱۳۹۹) در تحقیق خود مشخص نمود که مشکلات مربوط به تحریم‌های بین‌المللی سبب خدشه بر مسیر توسعه اقتصادی در ورزش ایران شده است. فرخوتدینوف (۲۰۲۱) نیز اشاره داشت که با توجه به اینکه توسعه اقتصادی نیازمند برخورداری از یک فضای باز خلافاً است، لذا نبود بستر مناسبی در این زمینه می‌تواند آسیب‌هایی به حوزه اقتصادی وارد نماید. با این توجه می‌توان گفت که نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات افشاری (۱۳۹۹) و فرخوتدینوف (۲۰۲۱) همسو می‌باشد. در تفسیر این مسئله لازم به ذکر است که فضای اقتصادی نیازمند تعاملات داخلی و خارجی می‌باشد. این درحالی است که تحریم‌های بین‌المللی و همچنین عدم فضای باز اقتصادی سبب می‌گردد تا تعاملات داخلی و خارجی ورزش تحت شعاع قرار گیرد. به عبارتی، عوامل شناسایی شده نقش کلیدی در مسیر توسعه دیپلماسی اقتصادی در ورزش ایران دارد و محدودیت‌هایی را در این زمینه ایجاد می‌کند. بدون شک در مسیر توسعه دیپلماسی اقتصادی در ورزش ایران باید ضمن توجه به عوامل تسلط ساختاری موجود، بستری را جهت کاهش تاثیرات این عوامل در فضای ورزشی کشور ایران فراهم نمود.

مقوله محوری حاصل از شرایط علی، فرهنگ و تصویر ملی، تغییرات محیط جهانی، عوامل ساختاری و تعامل‌گرایی در نظر گرفته شده است. احمدی (۱۳۹۹) به این نتیجه رسید که انتشار سند دیپلماسی تجاری، مشارکت بخش خصوصی، اصلاح ساختار نهادی، حذف خودتحریمی، تربیت دیپلمات‌های تجاری، مدیریت بخش واردات، حمایت از کسب و کارهای داخلی از راهبردهای دیپلماسی تجاری هستند. اکبری (۱۳۹۶) دریافت که بر مبنای الگوی داده‌بنیاد درحیطه دیپلماسی تجاری می‌توان به عوامل فرهنگی، عوامل مالی، عوامل بازار و عوامل سیاسی اشاره کرد. با توجه به نتایج تحقیق حاضر می‌توان چنین انتظار داشت که با پیاده‌سازی عوامل زمینه‌ای و مدیریت عوامل مداخله‌گر

^۱ Farkhoutdinov

بتوان بستری را جهت دیپلماسی اقتصادی در ورزش ایران و شرایطی را برای فرهنگ و تصویر ملی، تغییرات محیط جهانی، عوامل ساختاری و تعامل گرایی فراهم نمود. پس پیشنهاد می‌گردد تا اشراف حداکثری بر فرصت‌ها و تهدیدهای اقتصادی در ورزش و زمینه شناسایی گذرگاه‌های اقتصادی در سطح داخلی و خارجی محقق شود تا بتوان از این مسیر ظرفیت‌هایی را جهت توسعه خدمات ورزشی به سایر کشورها فراهم نمود. پژوهشگر با توجه به مجموعه مفاهیمی که از لایه‌لای مصاحبه‌ها و کدهای نهایی استخراج شده، مقوله فرعی را «توسعه امنیت اقتصادی در ورزش» نامگذاری کرده است. ارزش قلب مفهوم دیپلماسی اقتصادی به شناخت و احصای نقاط راهبردی در نظام اقتصادی در ورزش کشور، اشراف حداکثری بر فرصت‌ها و تهدیدات‌های اقتصادی در ورزش، سازوکار بازگشت درآمدهای ارزی حاصل از تجارت و رویدادهای ورزشی، اشراف حداکثری بر تکیه‌گاه‌های پولی و بانکی بازیگران نظام بین‌المللی، طراحی سازوکارهای حقوقی جهت تسهیل حضور ج.ا.ایران در رویدادهای ورزشی منطقه‌ای و جهانی، در قوانین داخلی افزایش گردش اقتصادی در ورزش کشور، ارتقای سطح رقابت‌پذیری، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد و رشد بهره‌وری عوامل تولید، مشارکت بخش خصوصی، جذب هدفمند سرمایه‌های خارجی به منظور جذب دانش مدیریت و فناوری‌های پیشرفت، یکپارچه‌سازی و هماهنگی نهادهای متولی دیپلماسی تجاری در راستای کاهش موازی کاری، تربیت دیپلمات‌های تجاری، اتصال به زنجیره ارزش‌های جهانی است. بخش آخر مدل توسعه دیپلماسی اقتصادی شامل پیامدهای فناوری، سرمایه‌گذاری و سرمایه‌پذیری در ورزش کشور و توسعه حامیان است. بنابراین توجه به اینکه توسعه فناوری، توسعه سرمایه‌گذاری در ورزش و توسعه حامیان تأثیر زیادی بر سایر معیارهای توسعه اقتصادی صنعت ورزش دارند، پیشنهاد می‌شود مدیران سازمان‌های ورزشی، برای پیاده‌سازی دیپلماسی اقتصادی در ورزش به معیارها توجه کنند. دیپلماسی اقتصادی یک پدیده نوین در تعاملات بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد و چارچوب منسجمی ندارد. بنابراین، اهداف، روش‌ها و ابزارهای دیپلماسی اقتصادی ما عمیقاً مبهم است و این ابهام نه تنها بر مسیر حرکت روابط اقتصادی، بلکه بر رویکرد شرکای اقتصادی ما هم تأثیر منفی دارد. بنابراین، جمهوری اسلامی ایران در مرحله اول به یک سند مشخص برای دیپلماسی اقتصادی نیاز دارد. باید توجه داشت که توفیق دیپلماسی اقتصادی مستلزم یک چشم‌انداز مناسب از منافع ملی در سطوح منطقه‌ای و جهانی است. با وجود اینکه مستقیم‌ترین نهاد متصدی دیپلماسی اقتصادی، وزارت امور خارجه است، اما کارکرد این نهاد نباید انحصاری شود و الگوی پیشنهادی نباید کارکرد دیپلماسی اقتصادی را به سطح یک نهاد تنزل دهد. وزارت‌های امور خارجه، ورزش و جوانان، اقتصاد صنعت و معدن و تجارت ارکان دیپلماسی اقتصادی در ورزش هستند، اما ورود اتاق‌های بازرگانی و اتحادیه‌های صادراتی به این حوزه می‌تواند ضریب موفقیت دیپلماسی اقتصادی را افزایش دهد. البته باید از پراکندگی ساختار نهادی جلوگیری شود. در مجموع، محوریت نهادهای تخصصی در دیپلماسی اقتصادی در ورزش و افزایش مشارکت بخش خصوصی در مدیریت دیپلماسی اقتصادی در ورزش ضروری به نظر می‌رسد. همچنین با توجه به اینکه توسعه فناوری، توسعه سرمایه‌گذاری در ورزش و توسعه حامیان تأثیر زیادی بر سایر معیارهای توسعه اقتصادی صنعت ورزش دارند، پیشنهاد می‌شود مدیران سازمان‌های ورزشی، برای پیاده‌سازی دیپلماسی اقتصادی در ورزش به

معیار پیامدها توجه کنند. با ارائه مدلی به منظور تبیین دیپلماسی اقتصادی در ورزش، به مدیران سازمان‌های ورزشی توصیه می‌شود این مدل را در عمل به کار گیرند. برای توسعه پژوهش در زمینه دیپلماسی اقتصادی در ورزش پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های بیشتری در مورد موضوع و ارتباط موضوع با سایر مفاهیم مدیریت انجام شود. با توجه به اذعان محققان قبلی در زمینه تأثیر دیپلماسی اقتصادی در ورزش بر سود سازمان‌ها و شرکت‌های خصوصی در ورزش پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده، ارتباط توسعه اقتصادی صنعت ورزش با کاربرد اقتصاد اشتراکی با سود سازمان‌ها و شرکت‌های خصوصی نشان داده شود. از جمله محدودیت‌های تحقیق حاضر می‌توان گفت که هم‌زمانی گردآوری داده‌ها با شیوع ویروس کرونا باعث بروز مشکلاتی در دسترسی فیزیکی به نمونه‌های تحقیق شد. همچنین این تحقیق به صورت مقطعی انجام شده است. به همین دلیل، نتیجه‌گیری درباره علیت را دشوار می‌سازد. مسائل مربوط به هماهنگی با پاسخ‌دهندگان از دیگر مواردی بود که روند اجرای تحقیق را با مشکلات و تأخیرهایی مواجه نمود.

منابع

- احمدی، حسین وشمس اسفندآبادی، علی. (۱۳۹۹). «الگوی راهبردی دیپلماسی تجاری ج.ا.ایران با توجه به جنگ اقتصادی (تحریم اقتصادی)، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و تجارب کشورهای منتخب». فصلنامه اقتصاد دفاع. ۵ (۱۷)، صص ۱۰۵-۱۳۲.
- افشاری، مصطفی؛ اسمعیلی، محسن؛ رحمانی، مریم و محمدحسن، فهیمه. (۱۳۹۹). «تحریم و ورزش: تحلیل اثرگذاری تحریم بر ورزش ایران». پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، ۱۲(۳)، صص ۷۵-۸۸.
- ارغوانی پیرسامی، فریبرز و اسمعیلی، محدثه. (۱۳۹۸). «چالش‌ها و موانع دیپلماسی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران در منطقه خاورمیانه». مجلس و راهبرد. ۲۶(۹۷)، صص ۷۱-۱۰۵.
- اکبریه، حمید؛ وظیفه‌دوست، حسین و صالح اردستانی، عباس. (۱۳۹۶). «ارائه و اعتباریابی مدل دیپلماسی تجاری در تجارت بین‌الملل بر مبنای نظریه داده بنیان و مدل معادلات ساختاری». آینده پژوهی مدیریت (پژوهش‌های مدیریت). ۲۸(۱۱۱)، صص ۹۳-۱۱۱.
- خدادادی، سجاد. (۱۳۹۴). «بررسی پیشینه دیپلماسی تجاری جمهوری اسلامی ایران و شرق آفریقا». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گروه مدیریت و بازرگانی، دانشگاه خوارزمی.
- دامن پاک جامی، مرتضی. (۱۳۹۷). «تحول دیپلماسی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران: بررسی دستاوردهای چهار دهه گذشته و چالش‌های پیش رو». فصلنامه سیاست خارجی. ۳۲(۴)، صص ۹۱-۱۵۸.
- دانایی فر، حسن؛ الوانی، سید مهدی و آذر، عادل. (۱۳۹۸). روش‌شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع. ناشر: اشراقی، صفار
- رستمی، مجتبی و نمایان، فرشید. (۱۳۹۸). «مضامین و چالش‌های نقش راهبردی دیپلماسی اقتصادی در توسعه تجارت خارجی ایران». فصلنامه روابط خارجی. ۱۱(۴)، صص ۶۳-۷۹.
- سجادپور، سیدمحمدکاظم؛ حسینی، سیدشمس‌الدین و نیرآبادی، حمید. (۱۳۹۸). «طراحی مدل دیپلماسی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران: پایسته‌ها، مؤلفه‌ها و راهبردهای کلیدی». امنیت ملی. ۹(۳۴)، صص ۳۸۹-۴۲۶.
- Briguglio, L. P. (2016). "Exposure to external shocks and economic resilience of countries: evidence from global indicators". Journal of Economic Studies. 43(6), 1057-1078.
- Dashkovska, O. R., Yavor, O. A., Brovchenko, T. I., Huz, Y. V., & Barabash, O. O. (2021). "The features of the implementation of the sports law. Retos: nuevas tendencias en educación física". Deporte y recreación, (39), 500-504.

- Deos, A. (2014). "Sport and relational public diplomacy: the case of New Zealand and Rugby World Cup 2011". *Sport in Society*, 17(9), 1170-1186.
- Dousti, A., Saboonchi, R., & Shariati Feizabadi, M. (2019). "Sport behind Public Diplomacy; Functional Components of Sport Diplomacy in Iran". *World Sociopolitical Studies*, 3(2), 379-407.
- Farkhoutdinov, I., & Isavnin, A. (2021). "Restructuring Outsourcing: Classification and Methodical Approach to Evaluating Expediency and Economic Effect". *International Journal of Financial Research*, 12(2), 274-283.
- Houlihan, B., Zheng, J. (2014). "Small states: sport and politics at the margin". *International Journal of Sport Policy and Politics*, 1-17.
- Houlihan, B., & Zheng, J. (2015). "Small states: sport and politics at the margin". *International journal of sport policy and politics*, 7(3), 329-344.
- Kamari, anvar. (2013). "Trade diplomacy and new economic and trade relations". *Business Reviews*, 11(63), 25-36.
- Kim, Y., Bui, K. H. N., & Jung, J. J. (2021). Data-driven exploratory approach on player valuation in football transfer market. *Concurrency and Computation: Practice and Experience*, 33(3), 53-60.
- Klinkby, B. I.. (2013). "Minister Meetings-a Commercial Diplomacy Approach for Small Open States". Copenhagen Business School.
- Mehra, M., Brody, P., & Maugans, T. A. (2022). "Employing Google Trends to assess concussion search popularity, seasonality, and association with high school sports participation". *Neurology*, , 9-10.
- Metelski, A. (2021). Factors affecting the value of football players in the transfer market. *Journal of Physical Education and Sport*, 21, 1150-1155.
- Min, D., Choi, Y. (2019). "Sport cooperation in divided Korea: an overstated role of sport diplomacy in South Korea". *Sport in Society*, 22(8), 1382-1395.
- Pandey, P. C.. (2021). "Meeting the Next Moment, Together: EU-India Economic Diplomacy in a 'Multipolar' Asia".
- Pigman, A. (2014). "International Sport and Diplomacy's Public Dimension: Governments, Sporting Federations and the Global Audience". *Diplomacy & Statecraft*, 25(1), 94-114.
- Rah Nejat, M. (2021). "Investigating the Challenges of Economic Diplomacy of the Eleventh Administration in the Economic Cooperation Organization (ECO)". *State Studies*, 6(24), 1-40.
- Su, X. (2020). "Simulation of economic development of tourism industry based on FPGA and machine learning". *Microprocessors and Microsystems*, 103523.
- Zhang, J. J., Kim, E., Mastromartino, B., Qian, T. Y., & Nauright, J.. (2018). "The sport industry in growing economies: critical issues and challenges".

شېرشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پر تال جامع علوم انسانی